

PROTOKÓŁ

z posiedzenia Rady ds. EkoMałopolski – 19.04.2021 r.

W dniu 19 kwietnia 2021 r. odbyło się posiedzenie Rady ds. EkoMałopolski, które zostało przeprowadzone w formie wideokonferencji.

Skład osobowy:

1. Przewodniczący Rady:

Tomasz Urynowicz – Wicemarszałek Województwa Małopolskiego,

2. Członkowie Rady:

1) **Paweł Ścigalski** – Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Jakości Powietrza,

2) **Jadwiga Wójtowicz** – Radna Województwa Małopolskiego,

3) **Tadeusz Arkit** – Radny Województwa Małopolskiego,

4) **Małgorzata Małuch** – Wójt Gminy Sękowa,

5) **Jakub Jamróz** – Wójt Gminy Łapsze Niżne,

6) **Tomasz Żak** – Burmistrz Miasta i Gminy Andrychów,

7) **Tomasz Gromała** – Wójt Gminy Lipnica Murowana,

8) **Roman Krupa** – Wójt Gminy Kościelisko,

9) **Rafał Szkaradziński** – Wójt Gminy Szaflary,

10) **Tadeusz Królczyk** – Wójt Gminy Ochotnica Dolna,

11) **Krzysztof Wójtowicz** – Burmistrz Miasta i Gminy Skała,

12) **Stanisław Banach** – Wójt Gminy Podegrodzie,

13) **Wiktor Chrzanowski** – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Tuchów,

14) **Katarzyna Konewecka - Hołój** – Radna Gminy Kocmyrzów - Luborzyca, Prezes Stowarzyszenia Piękne Anioły,

15) **Marcin Zadora** – Radny Miasta Kalwaria Zebrzydowska,

16) **Rafał Chmiela** – Radny Powiatu Proszowickiego,

17) **mgr. inż. Tomasz Gierat** – Dyrektor Ojcowskiego Parku Narodowego,

18) **Stanisław Albricht** – Prezes Pracowni Planowania i Projektowania Systemów Transportu Altrans,

19) **Janusz Kahl** – Prezes Zarządu South Poland Cleantech Cluster Sp. z o.o., Honorowy Konsul Danii, Finlandii i Islandii,

20) **Sebastian Chwedeczko** – Prezydent Rady Izby Przemysłowo – Handlowej w Krakowie,

- 21) **Wojciech Przybylski** – Prezes Zarządu Krakowskiego Parku Technologicznego Sp. z o.o.,
  - 22) **Joanna Opyrchał – Ryłko** – Przedsiębiorca, Producent Obuwia RYŁKO, Stowarzyszenie Płuca Kalwarii,
  - 23) **Ewa Lutomska** – Wiceprezes Zarządu Krakowskiego Alarmu Smogowego,
  - 24) **Monika Wojtaszek - Dziadusz** – Przedstawicielka Zabierzowskiego Alarmu Smogowego,
  - 25) **Paweł Pawłowski** – Przedstawiciel Niepołomickiego Alarmu Smogowego,
  - 26) **Joanna Mieszkowicz** – Ekspertka Fundacji Aeris Futuro, członkini zarządu Krakowskiej Elektrowni Społecznej,
  - 27) **Jacek Ręka** – Starszy Małopolskiego Cechu Zdunów i Zawodów Pokrewnych,
  - 28) **dr hab. inż. Agnieszka Generowicz** - Profesor Politechniki Krakowskiej, Wydział Inżynierii Środowiska,
  - 29) **dr Sławomir Kopeć** – Dyrektor Centrum Zaawansowanych Technologii Miasta Przyszłości oraz koordynator projektów strategicznych AGH,
  - 30) **dr hab. Joanna Kulczycka** – Główny Specjalista w Instytucie Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk,
  - 31) **Tomasz Mirowski** – Pracownik naukowy w Instytucie Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk,
  - 32) **dr hab. inż. Leszek Książek** – Profesor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Prodziekan Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Rolniczego,
  - 33) **dr hab. n. med. Ewa Konduracka** – Profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ekspert środowiska medycznego,
  - 34) **Zbigniew Bartuś** – Redaktor Dziennika Polskiego,
  - 35) **Anna Woźniak - Lubaś** – Prezes Zarządu Funduszu Partnerstwa,
  - 36) **Miłosz Jakubowski** – Radca prawny Fundacji Frank Bold,
  - 37) **prof. zw. dr hab. Henryk Kołoczek** – Profesor Instytutu Chemii i Technologii Nieorganicznej Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie,
  - 38) **prof. dr hab. inż. Piotr Kleczkowski** – Profesor Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie, Katedra Mechaniki i Wibroakustyki,
  - 39) **Karolina Kosińska** – Prezes Zarządu Stowarzyszenia Sympatyków Gminy Czernichów "BLISKO LUDZI".
3. Sekretarz Rady:
Aneta Bodziony – Pracownik Zespołu Polityki Ekologicznej w Departamencie Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.
5. Dodatkowo:
- 1) **Robert Bażela** - Dyrektor Departamentu Pożyczek i Dotacji w WFOŚiGW w Krakowie,

- 2) **Ryszard Czaicki** – Prezes Zarządu Małopolskiej Izby Rolniczej,
- 3) **Marcin Guzik** – Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego,
- 4) **Sabina Paciorek** - Kierownik Referatu Efektywności Energetycznej w Urzędzie Miasta i Gminy Skawina.

Porządek zebrania:

1. Otwarcie spotkania przez Pana Tomasza Urynowicza – Wicemarszałka Województwa Małopolskiego, Przewodniczącego Rady ds. EkoMałopolski.
2. Prezentacja Pani Katarzyny Cholewy z firmy Atmoterm SA na temat projektu Programu Ochrony Środowiska wraz z obszarami i kierunkami interwencji Programu Ochrony Środowiska.
3. Dyskusja, wymiana spostrzeżeń, uwagi – przewodnictwo Pan Tomasz Urynowicz – Wicemarszałek Województwa Małopolskiego oraz Pani Karolina Laszczak – Dyrektor Departamentu Środowiska.
4. Podsumowanie i zamknięcie spotkania przez Pana Tomasza Urynowicza – Wicemarszałka Województwa Małopolskiego oraz Panią Karolinę Laszczak – Dyrektor Departamentu Środowiska.

Ad 1)

Pan Tomasz Urynowicz – Wicemarszałek Województwa Małopolskiego rozpoczął kolejne spotkanie Rady ds. EkoMałopolski, którego głównym tematem był projekt Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Małopolskiego. Dokument jest materiałem wyjściowym, wobec czego Pan Przewodniczący Rady ds. EkoMałopolski zaprosił do dyskusji i poprosił o wyrażenie swojej opinii, spostrzeżeń, kierunków, którymi należy podążać przy pracy nad tym Programem. Pan Tomasz Urynowicz podkreślił, że poprzedni rok był bardzo owocny pod względem utworzenia pewnych przepisów środowiskowych w województwie małopolskim i w dalszym ciągu ważna i potrzebna jest współpraca z członkami Rady ds. EkoMałopolski. Pan Tomasz Urynowicz zapowiedział, iż następne spotkanie Rady będzie poświęcone założeniom do Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Małopolski Zachodniej. To dokument związany m.in. z europejskim zielonym ładem, z funduszem Sprawiedliwej Transformacji, a przede wszystkim walką województwa małopolskiego, aby znaleźć się wśród beneficjentów tego funduszu. Każdy region z pośród 6 objętych wstępnym założeniem pomocy polskiego rządu w ramach funduszu musi przygotować Regionalny Plan Transformacji. Założenia zostały przygotowane i przesłane do Ministerstwa. Nie jest to koniec pracy, gdyż do końca czerwca należy przyjąć formalnie dokument przez Zarząd Województwa Małopolskiego i przeprowadzić konsultacje społeczne. Pan Tomasz Urynowicz przeszedł do Programu Ochrony Środowiska podkreślając, iż przedstawiane informacje to wstępne obszary i kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska. Pan Przewodniczący Rady ds. EkoMałopolski zachęcił jeszcze raz do

udziału w dyskusji mając nadzieję, iż wspólnie uda się wypracować jak najlepsze rozwiązania. Pan Tomasz Urynowicz oddał głos Pani Katarzynie Cholewie z firmy Atmoterm SA.

Ad 2)

Pani Katarzyna Cholewa – kierownik projektu od strony Wykonawcy rozpoczęła prezentację na temat obszarów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska.

Cel nadrzędny nowego Programu Ochrony Środowiska jest zgodny z założeniami strategii „Małopolska 2030”: „Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej”. Aby go osiągnąć, wyznaczono cztery kluczowe obszary działań, które zostały szczegółowo omówione na spotkaniu Rady ds. EkoMałopolski, tj.:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i ochrona powietrza,
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Zrównoważone korzystanie ze środowiska,
- Edukacja w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Następnie rozpoczęła się dyskusja.

Ad 3)

Pan Tomasz Urynowicz - Przewodniczący Rady ds. EkoMałopolski poprowadził dyskusję, w której głos zabrali:

1. **Tadeusz Królczyk** – Wójt Gminy Ochotnica Dolna

Wnioski:

- za mało informacji na temat konkretnych działań na rzecz wsparcia pomysłu spalarni w naszym regionie. Istnieje założenie GOZ oraz „zero waste”, jednakże na chwilę obecną jest to niemożliwe do zrealizowania. Jestem zwolennikiem powielenia w Polsce modelu skandynawskiego, w którym tylko 1 % odpadów finalnie składowane, a spalanie odpadów, które nie są możliwe do zagospodarowania w inny sposób czyli do odzysku w inny sposób, są również elementem gospodarki o obiegu zamkniętym. Ta frakcja palna jest źródłem energii i paradoks Polski polega na tym, że spalamy węgiel, który jest dużo bardziej toksyczny niż frakcja palna, a marnujemy źródło energii w postaci frakcji palnej czyli odpadów, które nie da się zutylizować w inny sposób,

- jednym z elementów transformacji energetycznej jest wykorzystywanie także surowców, które marnujemy na co dzień. Aczkolwiek rozumiem, że celem dalekosiężnym jest to, że 100 % odpadów powinno być odzyskiwanych, jednakże na chwilę obecną jest to niemożliwe. Możliwe jest poradzenie sobie z segregacją, innymi rzeczami, ale struktura tych odpadów jest taka, że nie da się osiągnąć w takiej szybkiej perspektywie tego 100 % odzysku,

- gmina Ochotnica Dolna, w której jest bardzo dużo instalacji fotowoltaicznych jest najlepszym przykładem do tego, iż musi to być proces bardzo dobrze skoordynowany i przemyślany, gdyż spontaniczny rozwój odnawialnych źródeł energii i instalacji fotowoltaicznych rodzi więcej

problemów, niż ich rozwiązuje. Należy wypracować rozwiązania w porozumieniu z Tauronem czy dystrybutorami,

- bardzo dobry pomysł ze wsparciem i dofinansowaniem ujęć wody. Po kontaktach z druhami OSP propozycja, aby łączyć małą retencję ze zbiornikami przeciwpożarowymi. Na obszarze wiejskim jest to możliwe i wtedy dwie funkcje byłyby zachowane przy jednym projekcie.

2. **Henryk Kołoczek** – Profesor Instytutu Chemii i Technologii Nieorganicznej Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie

Wnioski:

- w tym Programie jest mało akcentów związanych z udziałem sektora naukowego. Czy Program przewiduje wsparcie dla ultranowoczesnych technologii, które mają zastosowanie w gospodarce o obiegu zamkniętym, bioremediacji itd.? Udział naukowej aktywności zauważalny jest tylko w edukacji i to jest bardzo dobre, jednakże powinien być przewidziany także w innych działaniach, np. w kierunkach interwencji Programu Ochrony Środowiska z wykorzystaniem odpadów, surowców i regeneracją środowiska. Wiele nowoczesnych biotechnologii jest niewykorzystywanych. Ludzie, którzy decydują o środkach nie mają pojęcia, iż można stosować techniki, które pozwalają np. z odpadów produkować materiały użyteczne i potrzebne, chociażby białko pajęczyny zdolne do zastosowania w produkcji kamizel. Można wykorzystywać drożdże, *Escherichia coli* itd. W Programie powinien znaleźć się akapit, który promuje taką działalność naukową, zwłaszcza, że Małopolska ma silne środowisko biotechnologiczne, co widać w ostatnim czasie pandemii.

3. **Joanna Kulczycka** – Główny Specjalista w Instytucie Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk

Wnioski:

- popieram sformułowanie dotyczące badań, nie tylko biotechnologia, ale wszystkie inteligentne specjalizacje, które są - co wynika z projektu SPIN,

- temat gospodarki o obiegu zamkniętym został wspomniany i wpisany, jednakże to jako model społeczno-gospodarczy i czym jest gospodarka o obiegu zamkniętym wydaje się z punktu widzenia poziomu krajowego i Komisji Europejskiej, iż powinno być dużo bardziej wzmocnione w tym Programie. Gospodarka o obiegu zamkniętym to przede wszystkim ekoprojektowanie i ekoinnowacje w tym zakresie czego nie ma w projekcie. Potrzebujemy innowacji, które są przełomowe, nie należy ich się bać, aby pokazać, że stać nas na to. GOZ to także modele biznesowe, symbioza gospodarcza, hierarchia postępowania z odpadami i zapobieganiu ich powstawaniu, zmniejszenie m.in. energochłonności. Te zapisy ułatwią wiele działań i jest to związane także ze zmianami klimatu. Cały ślad węglowy jest liczony w materiałach i w tym co jest w użyciu.

4. **Sławomir Kopeć** – Dyrektor Centrum Zaawansowanych Technologii Miasta Przyszłości oraz koordynator projektów strategicznych AGH

Wnioski:

- poparcie głosów badań, ale także pilotaży. Należy iść krok dalej, aby budować spójny system wdrażania rozwiązań, które okażą się atrakcyjne,

- Małopolska ma dużo do zaoferowania w kwestii transformacji energetycznej, zarówno w kwestii zrównoważenia środowiskowego, ale także innych elementów tzw. trylematu energetycznego czyli bezpieczeństwa energetycznego i równości energetycznej, aby energia była dostępna dla wszystkich. Samo rozwijanie źródeł OZE w pierwszym etapie jest bardzo cenne, przynosi wiele korzyści, jednakże w pewnym momencie okazuje się, że prowadzi do wielu kłopotów. Należy mówić raczej o energetyce rozproszonej, która wykorzystuje źródła OZE, balans z energetyką rozproszoną i zawodową, uobywatelnienie energetyki – sektor energii powinien łączyć źródła OZE, autokonsumpcje, magazynowanie energii oraz rozbudowanie sieci dystrybucji tam gdzie jest to konieczne. Takie kompleksowe podejście pozwoli na rozwijanie małopolskiego systemu energetycznego. Należy wspierać wspólnoty energetyczne, które będą umożliwiały powstawanie lokalnych obszarów bilansowania – zarówno prosumenci jak i spółdzielnie energetyczne,

- istotne działania w kierunku ograniczenia ubóstwa energetycznego. Mogą pomagać w tym temacie komunalne elektrownie społeczne działające w formule tzw. community solar. Bezpieczeństwo energetyczne powinno być szczególnie skoncentrowane na obiektach infrastruktury krytycznej takie jak szpitale, wodociągi, centra danych. Mikro sieci byłyby godnym wsparcia rozwiązaniem. Słusznie wskazano rolę poprawy efektywności energetycznej jako pierwszego i kluczowego kroku w optymalizacji systemu energetycznego.

5. **Tadeusz Arkit** – Radny Województwa Małopolskiego

Wnioski:

- w wodociągach chrzanowskich w ostatnich latach zostało zainstalowanych 5 instalacji dzięki czemu wytwarzane jest około 20 % energii OZE, natomiast nie było programu, z którego można było skorzystać i otrzymać wsparcie finansowe. Dotyczy to wszystkich pozostałych przedsiębiorstw, ale tego typu przedsiębiorstwa wodociągowe w dużej skali mogą spowodować wzrost energii produkowanej z OZE jak i bezpieczeństwo. Warto pomyśleć o takim programie,

- problem osadów ściekowych do tej pory jest nierozwiązany w skali globalnej. Ceny osadów ściekowych bardzo wyraźnie rosną. W ostatnim przetargu na utylizację osadów ściekowych zgłosiła się tylko jedna firma. Na rynku nie ma konkurencji, przez co ceny sięgają 180 zł/Mg. To nie jest i tak duża cena w porównaniu do innych przedsiębiorstw w Małopolsce. Wpływa to na cenę odbioru ścieków od mieszkańców - klientów. Zarząd wodociągów chrzanowskich rozpoczyna prace nad koncepcją zagospodarowania odpadów i osiągnięcia z nich produktu. Gdyby była wykonana diagnoza, jak w skali małopolski wygląda problem utylizacji osadów

ściekowych, można byłoby wyciągnąć wnioski dotyczące jakiegoś kierunku, który mógłby pozwolić włączyć firmy wodociągowo-kanalizacyjne w te działania.

6. **prof. dr hab. inż. Piotr Kleczkowski** – Profesor Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie, Katedra Mechaniki i Wibroakustyki

Wnioski:

- odnosząc się do wypowiedzi Pana Tadeusza Królczyka – Wójta Gminy Ochotnica Dolna w kontekście, iż spalarnie są mniej toksyczne niż węgiel należy stwierdzić, iż spalanie odpadów jest o wiele bardziej toksyczne od spalania węgla. Spalarnie muszą być bardzo starannie zaprojektowane,
- Program Ochrony Środowiska jest bardzo dobry, obszerny w związku z tym pojawia się pytanie czy będzie możliwość realizacji tych wszystkich zagadnień,
- brak informacji w Programie Ochrony Środowiska o biomase, co jest pozytywne. Biomasa jako paliwo jest energią odnawialną, jednakże nie jest energią ekologiczną. Należy przed tym przestrzec. Biomasa jako paliwo jest równie brudna jak węgiel, a na pewno nie jest neutralna klimatyczna z prostego powodu: gdybyśmy mieli 100 lat czasu na opanowanie kryzysu klimatycznego to biomasę można byłoby uważać za paliwo energii odnawialnej, jednakże obecnie na to jest 20 lat. Jeżeli dzisiaj spalimy drzewo i zasadzimy nowe to w czasie wzrostu tego drzewa przez 20 lat w ogóle nie wiadomo czy damy mu urosnąć, gdyż jest kilka powodów które to determinują. Nawet jeśli drzewo urosnie, to po 20 latach wchłonie niewielką część tego dwutlenku węgla, która została dostarczona do atmosfery spalając to drzewo,
- elektromobilność bardzo poprawi jakość powietrza w miastach, ale elektromobilność też chroni klimat, jednakże w krajach, w których jest duży udział energii odnawialnej. W Polsce ponad 80 % energii produkujemy z wydzielaniem gazów cieplarnianych. Różne opracowania wskazują, że w najlepszym wypadku jeżeli elektryfikujemy transport to pod względem klimatu wychodzi to na 0. W niektórych opracowaniach możemy pogorszyć nawet o 40 % wpływ na klimat. W tych opracowaniach bierze się pod uwagę cykl życia produktu łącznie z dużymi emisjami, które występują przy produkcji pojazdów elektrycznych. W komunikacji zbiorowej, publicznej na tak, ale masowa wymiana taboru jest bardzo dyskusyjna,
- aby poszerzać tereny zielone musi być na to miejsce. Należy budować wysoką zabudowę, ponieważ to jest oszczędność miejsca co ma pozytywny wpływ dla klimatu i środowiska,
- ochrony przeciwhałasowe – potrzebna reforma na szczeblu krajowym. Porównując prawodawstwo polskie z amerykańskim to u nas każdy może hałasować, a wszyscy ponosimy tego koszty, natomiast w Stanach Zjednoczonych jest tak, że tam nie wolno nikomu hałasować ponad miarę i każdy ponosi odpowiedzialność za swój hałas. Należy zmierzać z w tym kierunku, a ochrony przeciwhałasowe budować w miejscach gdzie hałas jest bardzo trudno ograniczyć.

7. **Jacek Ręka** – Starszy Małopolskiego Cechu Zdunów i Zawodów Pokrewnych

Wnioski:

- skrajne poglądy Pana Profesora Kleczkowskiego na temat biomasy leśnej są oparte na bardzo starej literaturze i odbiegają od literatury naukowej funkcjonującej w UE, szczególnie zachodniej. Podnoszenie dzisiaj faktu, że nasze największe, najbardziej dostępne, zapewniające najtańszą energię odnawialne źródło energii - biomasa i próba wykazywania, że za naszego życia drzewo nie urośnie, kiedy ten problem został już dawno rozwiązany nie ma sensu.

8. **Ryszard Czaicki** – Prezes Zarządu Małopolskiej Izby Rolniczej

Wnioski:

- występuje co najmniej równowaga przy spalaniu, a wydalaniu przez drzewo CO₂,

- istnieje tendencja do wprowadzania pewnych programów, ale potem nie następuje ich monitorowanie. Został wprowadzony Program zbiórki odpadów pochodzenia rolniczego, była nadzieja, jednakże nikt go nie sprawdza co spowodowało, że tej zbiórki nie ma. To samo dzieje się dzisiaj z fotowoltaiką. Ludzie niechętnie przystępują potem do programów, ponieważ na początku wszystko jest dobrze, ale na dalszym etapie pojawiają się problemy. Programy muszą być monitorowane i kontrolowane. Wiele rozwiązań występuje na szczeblu centralnym.

9. **Joanna Mieszkowicz** – Ekspertka Fundacji Aeris Futuro, członkini zarządu Krakowskiej Elektrowni Społecznej

Wnioski:

- Program jest kompleksowy i wychodzi poza sektor ochrony środowiska czyli planowanie przestrzenne, które często szkodzi temu środowisku. Budujemy coraz więcej dróg i hałas jest coraz bardziej uciążliwy dla mieszkańców. Należy zastanowić się jak pogodzić te dwie rzeczy, czyli niwelowanie skutków budowy nowych dróg lub zaprzestanie ich budowy,

- Fundacja Aeris Futuro startuje z projektem retencji i przeciwdziałania skutkom suszy, będą spotkania dla urzędników, architektów, rolników, a także liczymy na współpracę ze wszystkimi gminami z małopolski. Będą działania skierowane do szkół. Obecnie występuje faza przygotowująca do tego projektu,

- została stworzona spółdzielnia w Krakowie planująca inwestycje w fotowoltaikę. Kwestia kluczowa jest po stronie operatorów sieci i rozmów z wielkimi koncernami, które utrudniają niewątpliwie rozwój energetyki rozproszonej, co stanowi duże wyzwanie.

10. **Monika Wojtaszek - Dziadusz** – Przedstawicielka Zabierzowskiego Alarmu Smogowego

Wnioski:

- jaka występuje korelacja Programu Ochrony Środowiska do gminnych programów? Padło stwierdzenie, iż programy gminne będą musiały być dostosowane do różnych kwestii, które będą poruszane w Programie Ochrony środowiska. Jak można to powiązać? W gminie

Zabierzów występuje gminny program na lata 2021-2024 i nie podejmuje on kwestii związanych z ochroną klimatu. Tu pojawia się pytanie czy on będzie musiał być całkowicie zmieniony teraz czy dopiero za 4 lata będzie można ujmować ważne kwestie dotyczące klimatu,

- w gminie Zabierzów powstała Strategia Rozwoju, w której są odniesienia do klimatu. Mieszkańcy gminy jako podstawowy program związany ze strategią i rozwojem wskazali ochronę powietrza i ochronę środowiska co jest niezwykle istotne,

- w prezentacji była mowa o ochronie terenów zielonych miast. Tereny zielone wsi również nadają się do ochrony, gdyż teraz często na wsiach powstają place, rynki, które są mocno zabudowane i zabetonowane. Warto zwrócić na to uwagę i nie odnosić się jedynie w Programie do ochrony terenów zielonych miast,

- został wskazany w Programie problem retencji wody. Jako, że w Radzie występuje przedstawiciel sektora rolniczego, pojawia się apel o porozumienie między rolnictwem, zarządem dróg, UMWM w zakresie rowów przydrożnych. Z obserwacji wynika, iż często woda do tych rowów nie trafia, gdyż pobocza są za wysokie, natomiast rowy są często głębokie i ścigają wodę z przydrożnych pól, natomiast woda z drogi jest ostatnią, która tam trafia. Może warto zrobić audyt, przegląd w tym zakresie,

- ludzie nauki są ostatnimi osobami, którzy nie wiedzą co dzieje się w świecie na bieżąco i popieram apel dotyczący biomasy leśnej, być może nie zostało to dobrze zrozumienie lub nie wybrzmiało odpowiednio.

11. **dr hab. inż. Leszek Książek** – Profesor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Prodziekan Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Rolniczego

Wnioski:

- w materiale słusznie zostało zauważone, że przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi to są działania tożsame,

- bardzo ważna kwestia dotyczy przekształceń działek i planowania przestrzennego. Działając na terenach wiejskich, podmiejskich czy miejskich jesteśmy w stanie wpływać na poprawę retencyjności zlewni. Kilka lat temu nastąpiło przejście od zarządzania administracyjnego - zarządzanie ciekami, na zarządzanie zlewniowe, co przynosi dobre skutki, ale potrzeba jest uświadamiania wszystkich uczestników tych procesów, że współpraca pomiędzy gminami na poziomie operacyjnym była bardzo istotna,

- w przypadku zagrożenia mienia i życia, ochrona ludzi ma większy priorytet niż ochrona przyrody, stąd w tym momencie należy identyfikować problemy i rozwiązywać je przed powstaniem zdarzenia powodziowego,

- w wielu przypadkach poprawa retencyjności zlewni wiąże się z pozyskaniem terenu na inwestycje. Wiedząc jak doliny rzeczne są zabudowane, w tym temacie występują dość mocne ograniczenia, lecz nie jest to niemożliwe.

12. Katarzyna Konewecka - Hołój – Radna Gminy Kocmyrzów - Luborzyca, Prezes Stowarzyszenia Piękne Anioły

Wnioski:

- bardzo ciężko tłumaczy się mieszkańcom kwestie związane z ochroną środowiska. Mieszkańcy nie są w stanie zrozumieć chociażby tego, że od dwóch lat na terenie gminy jest prowadzona znaczna wycinka lasów, porządkowanie. Pojawia się konflikt z nasadzeniami i zalesianiem terenów w momencie gdy obserwujemy praktyczne codzienne prace i ilość oznaczonych do kolejnego wycięcia drzew, która jest zatrważająca,

- dużym atutem gminy Kocmyrzów- Luborzyca jest to, że posiada PSZOK. Z racji tego, że jest wykonany z dotacji, nie ma możliwości przyjmowania odpłatnie od mieszkańców bioodpadów. W ciągu miesiąca w gminie jest mnóstwo nielegalnych wysypisk śmieci bioodpadów, ponieważ ludzie zostali zapędzeni pod ścianę. Osoby, które chcą kompostować nie mają możliwości już nigdzie oddać nadmiaru odpadów bio, ani nawet tych, które nie nadają się do kompostowania. W związku z tym, pozbawieni są zniżki za kompostowanie i znowu z przed posesji mogą te odpady oddawać, albo nie ma innego sposobu zagospodarowania odpadów bio. Na poziomie mieszkańców, którzy pierwsi mają zacząć troszczyć się o środowisko i zrozumieć całą strategię bardzo dużo jest w praktyce gminach problemów, które są nie do rozwiązania. Bardzo ciężko przekazywać i komunikować troskę oraz plany kiedy na poziomie praktycznym mamy spore problemy. Prośba, aby w spotkaniach uczestniczyło także nadleśnictwo.

13. Ewa Lutomska – Wiceprezes Zarządu Krakowskiego Alarmu Smogowego

Wnioski:

- poparcie stanowiska Pana Profesora Kleczkowskiego w sprawie spalania biomasy i ogólnie traktowania biomasy jako źródła energii. Należy poczekać kilka, kilkadziesiąt, a nawet kilkaset lat na to, aby dane drzewo wchłonęło taką samą ilość dwutlenku węgla jaką uzyskaliśmy w trakcie emisji ze spalania. Brakuje kampanii informacyjnych na ten temat. Należy przedstawić mieszkańcom, że spalanie biomasy występuje w kolizji z jednym z głównych działań jakie powinniśmy podjąć w ramach ochrony klimatu, a mianowicie ochrony terenów zielonych i ochrony lasów. Część wycinki lasów jest spożytkowana na produkcję biomasy do spalania. To co najważniejsze, spalanie biomasy nie jest obojętne dla powietrza, którym oddychamy. Problem występuje praktycznie w każdej miejscowości w Małopolsce. Podczas spalania biomasy emitowane są do powietrza ogromne ilości pyłów zawieszonych czy rakotwórczego bezno(a)pirenu. Nie należy o tym zapominać i tak projektować przyszłość naszego województwa, aby brać pod uwagę zarówno ochronę klimatu jak i powietrza.

14. Tadeusz Królczyk – Wójt Gminy Ochotnica Dolna

Wnioski:

- nawiązując do poprzedniej wypowiedzi, oczywiście chodziło o nowoczesne instalacje do spalania tego, czego nie da się odzyskać lub przetworzyć w inny sposób. To model sprawdzony w Skandynawii, gdzie tylko 1 % odpadów jest poddany składowaniu.

Podtrzymywanie modelu, który występuje obecnie powoduje marnowanie dużego zasobu oraz jest nieracjonalne z punktu widzenia ekologii,

- w gminie Ochotnica Dolna wszystkie hale górskie to są elementy antropomorficzne czyli wytworzone przez człowieka. W tej chwili wraz z zanikiem rolnictwa ulegają dewastacji czyli zarastaniem przez krzewy i roślinność, która wygląda jak las, ale nim nie jest. Współpracując z naukowcami z Politechniki Krakowskiej w zakresie ochrony krajobrazu, pojawia się temat jak uchronić hale i polany górskie. Zaczynając od Gorczańskiego Parku Narodowego, przechodząc poprzez opinię wszystkich specjalistów, stwierdza się, że jeżeli stracimy polany to nie tylko stracimy walor turystyczny, ale znacznieubożymy faunę i florę, która wytworzyła się na tych polanach od około XIV, XV wieku. Paradoks polega na tym, aby chronić ją przed zarastaniem. Nie zawsze wycinka jest tak jednoznacznie posunięciem ekologicznym. Ważne, żeby Rada wypracowała stanowisko akceptowalne przez ekologów i inne środowiska, w jaki sposób dbać o coś co jest antropomorficzne, czyli nie jest naturą, ale w tym obszarze antropomorficznym wytworzył się ekosystem, który jeżeli nie zadbamy to go stracimy, jednoznacznie tracąc walor turystyczny.

15. **Janusz Kahl** – Prezes Zarządu South Poland Cleantech Cluster Sp. z o.o., Honorowy Konsul Danii, Finlandii i Islandii

Wnioski:

- w tej chwili polityka UE i Komisji Europejskiej doprowadza do tego, że odpadów komunalnych będzie coraz mniej. Wiele gmin czy miast dąży do tego, aby budować własne spalarnie, jednakże za chwilę okaże się, że tych odpadów nie będzie wystarczająco. Oczywiście są składowiska odpadów, które będzie można wykorzystywać, ale spalarnie, które muszą pracować przez kolejne 50 lat w przyszłości napotkają taki problem jak kraje skandynawskie. W tej chwili w Kopenhadze są 4 duże spalarnie, którym brakuje odpadów. Odpady i biomasa są ściągane z drugiej części świata, z Niemiec jeżeli w ogóle jest to możliwe, ponieważ wszystkie spalarnie walczą o te odpady. Biomasa nie powinna być spalana i wykorzystywana do innych celów. Jest to zbyt wartościowy zasób, aby go po prostu spalać. W Polsce nie ma ani jednej biorafinerii, nie mówiąc o agro-biorafineriach, gdzie w krajach zachodnich są ich ogromne ilości. Biomasa może być wykorzystywana do produkcji metanu, wodoru, energii elektrycznej, ciepłej, biopaliw i bioplastiku, związków chemicznych, które mają dużo większą wartość, niż to co przyjmuje się tylko ze spalania biomasy. Stwórzmy warunki, aby biomasę można było wykorzystywać zupełnie do innych celów.

Komentarz - Pani Katarzyna Cholewa – firma Atmoterm SA:

- podziękowania za wszystkie uwagi, sugestie i propozycje. Bardzo ciekawe głosy ze strony członków Rady ds. EkoMałopolski. Dokument strategiczny, Program Ochrony Środowiska realizuje już przyjętą wcześniej Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i założenia, które są sformułowane od kilku lat przez Zarząd Województwa Małopolskiego oraz szeroko pojętą politykę mając na celu ochronę środowiska. Działania, które zostały przedstawione są spójne z istotnym dokumentem na rzecz klimatu czyli Regionalnym Planem

na rzecz Klimatu. Padła sugestia, aby większy nacisk położyć na współpracę z jednostkami naukowymi. Zarówno w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jak i Regionalnym Planie na rzecz Klimatu są szeroko rozpisane te działania. Są one ukierunkowane na konkretne projekty, które będą realizowane w celu wykorzystania także środowisk naukowych do racjonalnego korzystania ze środowiska i radzenia sobie ze zmianami klimatycznymi. W Programie Ochrony Środowiska zostały wypisane działania najbardziej szczegółowo i podkreślona została potrzeba współpracy ze wszystkimi sferami naukowymi, branżami i szeroko pojętym społeczeństwem. Problem, który pojawia się najczęściej, ta świadomość w zakresie spalania odpadów, wykorzystywania paliw do opalania swoich mieszkań, który ma ścisły związek z edukacją. Działania dotyczące uświadamiania, pojawiają się w kierunkach i potem w zadaniach szczegółowych w Programie. Jako autorzy popieramy i również te działania zostały ujęte w dokumentacji,

- kwestia spalania odpadów w spalarniach to temat dość szczegółowy, który w Programie Ochrony Środowiska może nawiązywać do potrzeby energetycznego wykorzystania paliw. Natomiast Plan Gospodarki Odpadami szerzej będzie poruszał kwestie spalarni odpadów, gdyż jest to dokument programowy wpisujący się w ramy Programu Ochrony Środowiska, ale będzie stricte ukierunkowany na problematykę spalania odpadów. Problematyka spalania odpadów zostaje ujęta w zakresie dążenia do minimalizacji powstawania odpadów i skupieniu się na gospodarce o obiegu zamkniętym. Realizacja Programu Ochrony Środowiska nastąpi poprzez postępowanie z odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Takie wizje obejmują problematykę spalarni, natomiast nie wskazuje się działań do budowy spalarni, gdyż jest to dokument wyznaczający ramy dla późniejszych przedsięwzięć. Na takim poziomie ogólności spalarnia odpadów jest potraktowana jako jeden ze sposobów postępowania z odpadami,

- jeżeli chodzi o działania dotyczące ochrony lasów i szeroko pojętej bioróżnorodności to wśród działań w obszarze, który ma na celu ochronę lasów jest również wpisane działanie dotyczące ochrony czynnej lasów, tzn. radzenie sobie z wszelkimi chorobami lasów, utrzymaniem odpowiedniego stanu lasów i planowaniem ich dalszego zagospodarowania,

- problem osadów ściekowych jest również problematyką bardzo szczegółową. Wymaga podejścia do tematu od strony raczej gospodarki odpadami, aniżeli szeroko pojętej strategii ochrony środowiska. Jak najbardziej osady ściekowe jako odpady będące produktem w wyniku działalności oczyszczalni ścieków czy zakładów przemysłowych, to temat, który nawiązuje do zagospodarowania odpadów w sposób racjonalny. Jeżeli jest możliwość ich wykorzystania to do tego dążymy i jest to wpisane w hierarchię postępowania z odpadami,

- pozostałe tematy, które zostały poruszone czyli współpraca, edukacja i kreowanie polityki przestrzennej miast, wsi, terenów, które programami zagospodarowania przestrzennego nie są objęte, zostały wymienione jako zadanie w dokumencie, które ma na celu odpowiednie zaplanowanie gospodarki z dostępnym terenem, nawet ochrona niektórych terenów przed zainwestowaniem, po to aby ograniczyć te tereny zabudowy i ograniczyć tereny utwardzone.

- hałas i wszelkie przedsięwzięcia czy też sposoby korzystania ze środowiska, które mogą niwelować wszelkie działania to jest przede wszystkim monitorowanie i racjonalne korzystanie z tych zasobów, które są. Wszystkie uwagi zostały zapisane i jeżeli zaistnieje potrzeba szczegółowego wyjaśnienia to oczywiście zostanie przesłana odpowiedź mailowo bądź za pośrednictwem Departamentu Środowiska.

Ad 4)

Pani Karolina Laszczak – Dyrektor Departamentu Środowiska podziękowała za ożywioną dyskusję, która została ukierunkowana na najbardziej problematyczne zagadnienia, tj. klimat, odpady, gospodarka o obiegu zamkniętym, przyroda i ochrona krajobrazu. Uwagi zostaną przeanalizowane, gdyż są niezwykle cenne i pokazują szerszą perspektywę, którą niestety za urzędniczego biurka czasami nie ma możliwości dostrzec. Program Ochrony Środowiska jest pewną polityką. Istnieje szereg innych programów, które są programami bardziej szczegółowymi, m.in. Program ochrony powietrza, Program ochrony środowiska przed hałasem czy Plan Gospodarki Odpadami, gdzie bardzo szczegółowo zostanie ukazana kwestia strumieni odpadów, potrzeb, zagospodarowania i problemów, które w ostatnich latach są bardzo widoczne. Rząd pracuje w tym momencie nad Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, natomiast Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przystępuje do aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Prace nad tym dokumentem zaplanowane są na obecny i przyszły rok.

Pan Tomasz Urynowicz – Wicemarszałek Województwa Małopolskiego również podziękował za spotkanie. Pan Przewodniczący Rady ds. EkoMałopolski wyraził nadzieję, że wspólnie zostanie stworzony dobry dokument dla województwa i prezentujący różne punkty widzenia, w różnych obszarach związanych z ochroną środowiska, podkreślający najważniejsze elementy. Pan Tomasz Urynowicz zapowiedział kolejne spotkanie Rady ds. EkoMałopolski, które zostanie poświęcone założeniom do Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Małopolski Zachodniej.

Aneta Zadzior
.....

PROTOKOŁOWAŁA

Wicemarszałek
Województwa Małopolskiego
.....
Tomasz Urynowicz

PRZEWODNICZĄCY

Kierownik Zespołu
Polityki Ekologicznej
.....
Kinga Dulemba

Dyrektor
Departamentu Środowiska
.....
Karolina Laszczak

